Nødtvungent Forſvar.

Motto: Kjærligheden er langmodig, er velvillig; Kjærligheden bærer ikke Nid; Kjærligheden bruger ikke Fremfuſenhed, opblæſes ikke; den er ikke uſømmelig, ſøger ikke ſit Eget, forbitres ikke, tænker ikke Ondt; den glæder ſig ikke over Uretfærdighed, men glæder ſig ved Sandhed; den fordrager Alt, tror Alt, haaber Alt, taaler Alt. 1 Cor. 13, 4—7.

No. 2. } Marts 1882. { 1ſte Aargang.

„Den nye Lære".

Blandt de Beſkyldninger, ſom man har kaſtet ud blandt vort Folk, er ogſaa den, at der nu er opkommet „en ny Lære" iblandt os, og at endel af Præſterne inden vort Samfund have begyndt at føre en ganſke „ny Lære" om Udvælgelſen. Det er Prof. Walther, ſom faar høre Ondt for, at han har opfundet denne „nye Lære", og det er da ogſaa de Præſter inden vort Samfund, ſom have forſvaret Prof. Walther, ſom faar Skylden for, at denne „nye Lære" er trængt ind ogſaa hos os. Der kunde ſiges Mangt og Meget ogſaa til diſse Beſkyldninger og denne Anklage. Men vi ſkal denne Gang kun indſkrænke os til at meddele nogle Citater af et Verk, ſom vi har kjendt og havt i vort Studerværelſe ligefra den Dag, vi tænkte paa at ſtudere Theologi, et Verk, ſom har været kjendt og brugt i Tydſkland i over et halvt Aarhundrede, og ſom for 25 Aar ſiden er overſat og udgivet af vel anſeede Theologer i vor Moderkirke og nu er kjendt og brugt over det ganſke Norges Land. Det er O. v. Gerlachs Bibelverk. Enhver, ſom ſamvittighedsfuldt vil læſe og overveie efterſtaaende Citater, kan da ogſaa heraf ſe, at denne ſaakaldte „nye Lære" dog ikke er ſaa ganſke ny, ſom man vil gjøre den til.

I ſin Indledning til det 9de Kap. af Romerbrevet ſiger Gerlach:

„Dette Afſnit (Rom. 9—11) er ofte i ſaa høi Grad bleven misforſtaaet derved, at man har løsrevet det fra dets Forbindelſe dels med det Foregaaende og Efterfølgende, dels med hele den hellige Skrifts Lære forreſten. Guds Naadevalg, Forudbeſtemmelſe, kan her aldeles ikke være nogen anden, end den, der forekommer Kap. 8, 28. 29., hvor det hele Frelſesverk, fra dets Begyndelſe til dets Fuldendelſe, i de ſtærkeſte Udtryk tilſkrives Gud; i vort

Kapitel er der følgelig ikke Tale om Meddelelſen af ydre Fortrin, men om Guds Udvælgelſe til Retfærdiggjørelſe, Helliggjørelſe og Forherligelſe. Ligeſaa nøie er det 9de Kap. forbundet med det 10de og 11te, hvori der viſes, at ogſaa Israels Frafald bliver Hedningerne til Velſignelſe, og at Hedningernes Optagelſe ſiden igjen falder ud til Velſignelſe for Israel. Forbindelſen mellem dette Afſnit og den foregaaende Del af Brevet og med hele den hellige Skrift ligger imidlertid fornemmelig i Læren om Guds frie Naade. Evangeliet gaar ud fra, at alle Menneſker ere Syndere og ude af Stand til at hjælpe ſig ſelv. Gud, ſom i Evangeliet tilbyder Alle ſin Naade, fordrer netop dermed, at Enhver, ſom annammer den, fraſiger ſig al egen Retfærdighed, og ikke tilſkriver ſig ſelv Noget, end ikke den ringeſte Rørelſe, hvorved han føler ſig hendragen til Gud, men Alt udelukkende til Guds fuldkommen uforſkyldte Barmhjertighed. Gjør derfor Nogen ſin Ret i Forhold til Gud gjældende, da faar han ogſaa af ham et paa den ſtrenge Ret grundet Svar: Gud henviſer ham til ſin frie og ubetingede Magt til at uddele ſin Naade, til hvem han vil. I alt dette ligger der Intet, ſom ikke er en umiddelbar Følge af, hvad Apoſtelen hidtil har fremſtillet. Hvad Apoſtelen her lærer om Guds Udvælgelſe, anvender han kun paa den Maade, at, ligeſom han tilforn deraf udledede Salighedens urokkelige Vished (Kap. 8, 29), ſaaledes udleder han her Guds ubetinget frie Naade. Han ſiger ikke: Gud tilbyder vel ſin Naade til Alle, men ifølge en forborgen Raadſlutning forholder han Nogle Kraften til at annamme den; han ſiger ikke: den nærmeſte Grund til de egenretfærdige Israeliters Frafald var deres Vantro, men den fjernere, dybereliggende, ſidſte Grund til denne Fremturen i Vantro var Guds Raadſlutning, idet han udſondrede dem fra ſine Udvalgtes Tal; ja, Ismaels og Eſaus Exempler, hvilke han anfører fra Guds Riges Hiſtorie, og hvori Israeliternes Fraſkillelſe fra de dem nærmeſt omgivende Hedninger (Araber, Edomiter) aabenbarer ſig, beviſe paa det Tydeligſte, hvorledes der med Iſaks og Jakobs Udvælgelſe kun indledede en ſtørre altomfattende Frelſesplan: „at Gud havde indeſluttet Alt under Ulydelighed, paa det han kunde forbarme ſig over Alle" (Kap. 11, 32). Deraf følger nu af ſig ſelv, at end ikke i de tilſyneladende haardeſte Udtryk i dette Afſnit den Tanke kan være udtalt: „Gud har uigjenkaldelig beſtemt et viſt Antal Menneſker til Fordømmelſe"; men meget mere den: „Alt Godt, ſom Gud beviſer Menneſkene, er Naade; den, ſom ubetinget underkaſter ſig denne Naade, finder den ved Troen; men den, der gjør endog kun den allerringeſte Retsfordring mod Gud gjældende, han faar ogſaa fra Guds Side et paa ſtreng Ret grundet Gjenſvar." Af den fordærvede Menneſkeheds almindelige Maſſe har Gud utvivlſom Ret til at udvælge Nogle og forkaſte Andre; han gjør med Sit, ſom han vil, og end ikke den forſtokkede Synder kan beſvære ſig over Gud; thi Gud har ſom retmæſſig Straf for hans Synder „forhærdet", forſtokket ham. Men, hvad Gud har den ſtrenge Ret til, det gjør han derfor endnu ikke; thi i Chriſto fremkalder ikke

Retfærdigheden, men Barmhjertigheden hans Raadſlutning i Forhold til Menneſkene (Joh. 3, 17). Og nu bliver i denne Lære om Udvælgelſen Alt Liv og Lys, hvor vi tilforn kun ſaa Mørke og Død. Israels Fald bliver Hedningernes Velſignelſe; men denne Velſignelſe leder ogſaa tilſidſt til Israels Gjenoptagelſe ...... Spørge vi altſaa, hvad det er for en Lære om Udvælgelſen og Forkaſtelſen, der indeholdes i dette Afſnit (Kap. 9—11), ſaa er det ingen anden, end den, ſom ogſaa hele den øvrige hellige Skrift fremſtiller for os: „Guds Verk er alt det Gode, ſom findes i Menneſket; fra Evighed af ved Gud ikke alene, hvem der blive ſalige, men han har dertil udvalgt og beſtemt dem, og leder dem ſelv til Maalet, idet han ſelv for dem og i dem frembringer Alt, hvad de behøve til ſin Frelſe." *Det forholder ſig altſaa ikke ſaa, at han blot forudſaa, at Nogle vilde tro, og for denne Tros Skyld udvalgte dem, men denne Tro ſelv var Guds Verk, hvilede altſaa i hans evige Raadſlutning.* Dermed ſtemmer det meget vel overens, at Apoſtelen ſelv, ligeſom mange andre Steder i den hellige Skrift, ſiger, at Menneſket ſkal gribe det evige Liv, ſtræbe efter Saligheden, anvende den givne Naade oſv.; thi Menneſket er paa en Gang et frit og et afhængigt Væſen, ſom baade kan og bør komme til Bevidſthed om, at hans Frihed er Guds Villie, har ſin Rod i ham og hvert Øieblik er hans Gave. Idet han beſlutter ſig til at gribe Guds Naade i Chriſto, er han ſig klart bevidſt, at han ikke er tvungen, at han ikke ſom en bevidſtløs Naturkraft, men ſom et efter Guds Billede ſkabt, perſonligt, ſelvbevidſt Væſen frivillig ſamtykker i Guds Raadſlutning; og dog tillige, *at ikke blot Villiens Kraft overhovedet, men ogſaa Kraften til netop nu med ſin Villie at fatte denne beſtemte Beſluting, fatte den med ſeirende Overmagt tiltrods for Syndens Vælde, udelukkende kommer fra Gud*; han ved med ſig ſelv, at han ogſaa kunde ville anderledes til ſin Fordærvelſe, men at den afgjørende Beſlutning, hvorved han beſtemmer ſig for Gud, ikke deſtomindre alene er ham ſkjænket alene af Gud ſelv. Forſaavidt er ogſaa her alt Lys. Mørket derimod træder os imøde, naar vi vende os til det Ondes mørke Rige. Hvorledes Menneſket, der er ſkabt godt, ved den ham af Gud ſkjænkede Frihed kunde blive ondt, hvorledes han kan afſlaa den ogſaa ham tilbudne fuldkommen tilſtrækkelige Naade og elſke Mørket mere end Lyſet, det er indhyllet i et Mørke, ſom Ingen uſtraffet har forſøgt at oplyſe. Kunde vi finde Svaret herpaa, da vilde vi med vor Erkjendelſe ile forud for vort indre Liv; men Livet er Menneſkenes Lys (Joh. 1, 4.), ved Livet af Gud ſkulle vi beſeire Mørkets Magt, da løſer ſig efter fuldendt Seier alle Gaader af ſig ſelv."

Til Ap. Gj. 13, 48 (Og de troede, ſaa mange, ſom vare beſkikkede til det evige Liv) bemærker Gerlach: „*Beſkikkede til det evige Liv*" ɔ: udvalgte af Gud. Guds udvælgende og kaldende Naade er Grunden til al Omvendelſe og Saliggjørelſe (Eph. 1, 4); derved paaſtaaes imidlertid ikke, at det ikke er Menneſkets egen Skyld, hvis de gaa glip af det evige Liv; thi Gud vil, at Alle ſkulle blive frelſte (Rom. 11, 20. 1 Tim. 2, 4).“

Til Rom. 8, 28 (Men vi vide, at alle Ting tjene dem til Gode, ſom elſke Gud, dem, ſom efter hans Beſlutning ere kaldte) ſiger Gerlach: „De Forløſtes Salighed og Alt, hvad der af hellige Rørelſer findes i dem, altſaa ogſaa Driften til at elſke Gud, beror paa, at de „efter hans evige Beſlutning ere kaldte“, d. e. ikke blot udvortes indbudne, men indvortes virkſomt hendragne til ham formedelſt Naadens Aand (ſml. C. 1, 6. A.). Gud „forudſaa“ ikke, at Menneſkene ſkulde elſke og udvælge ham, men han udvalgte dem, for at de ſkulde kunne elſke ham. Sml. C. 9. Joh. 15, 16.„

Til Rom. 8, 29 (Thi hvilke han forud kjendte, dem haver han og forud beſkikket at vorde dannede efter hans Søns Billede) ſiger han: „Forudſeen (eg. „Forudviden“) maa hos Gud altid forſtaaes om en egentlig Udvælgelſe; thi hvad han forudſer (forud ved), ſer han af den Grund, at han ſiden ogſaa gjør det; at vide og at gjøre ligger hos Gud ikke ved Siden af hverandre, men ere Et i ham. Derfor ſer (ved) han ikke heller forud, at Nogle ſkulle tro, og udvælger ſaa disſe; men at de tro, er ſelv hans Verk og beror ſaaledes paa hans evige Raadſlutning. Saaledes taler den hellige Skrift imidlertid alene om den lyſe Side; det Onde har Gud ikke i denne Forſtand „forudſeet“ eller „forudvidſt“. Sml. C. 9, Indledning. Cap. 9, 10—13 Anm. Tanken ſkrider nu her fra Forløsningens førſte Spire frem lige til de Forløſtes fuldendte Herlighed, for at viſe, at Gud har gjort Alt i Alle for dem, der høre ham til. Forløsningen begynder med Guds Raadſlutning til at frelſe dem, for at omſkabe dem efter ſin Søns Billede.„

Til Eph. 1, 4 (Ligeſom han udvalgte os i ham, før Verdens Grundvold blev lagt, at vi ſkulle være hellige og uſtraffelige for hans Aaſyn) ſiger han: „Førend vi endnu vare frafaldne fra Gud, havde han allerede fattet den evige Raadſlutning om vor Frelſe; kun „i Chriſto“ kunde han elſke den ſyndige Verden, idet han fra Evighed af formidlede ved ſin Forſoning Modſætningen mellem Retfærdighed og Naade (ſml. Rom. 3, 24—26 Anm.); i ham har han derfor ogſaa udvalgt de Troende af den fordærvede Verden; thi deres Forløsnings Begyndelſe, Midte og Ende er ganſke alene hans Verk; i hans evige Udvælgelſe, hvorpaa vi ſkulle tro, ligger den faſteſte Grund til Guds Børns Trøſt og Haab. Gud har ikke udvalgt os, fordi vi vare hellige, eller fordi han forudſaa, at vi vilde blive det, men ſom det her udtrykkelig hedder, „forat vi ſkulle blive det.“ Ordene „hellige og uſtraffelige for hans Aaſyn“ angaa ikke nærmeſt Helliggjørelſen, men Retfærdiggjørelſen: „Gud har udvalgt os i Chriſto, forat vi i denne hans velbehagelige Søn ſkulle viſe os hellige og daddelløſe for ham, for hans Dom“.

Og til Eph. 1, 5 ſiger han: „Ordret: „Idet han i Kjærlighed har forudbeſtemt os til at træde i Barneforhold til ham ved Jeſum Chriſtum.“ Sønlig Udkaarelſe er her, ligeſom Rom. 8, 15. 13. Gal. 4, 5, Anerkjendelſe ſom Barn, Adoption. Ved Chriſtus, Guds ſande, væſentlige Søn fra Evighed, ere ogſaa vi blevne antagne ſom Guds Barn. Ikke altſaa fra os, en ſaa tilbunds uren Kilde, men fra Guds frie Naade har vor Udvælgelſe ſit Udſpring, og Udvælgelſen indeſlutter Forudbeſtemmelſen i ſig. Rom. 8, 29."

Til 1 Petr. 1, 2 (udvalgte efter Gud Faders Forudvidende i Aandens Helliggjørelſe til Lydighed og Renſelſe ved Jeſu Chriſti Blod) ſiger han: „Alle disſe tre Stykker: „Forudviden, Helliggjørelſe, Lydighed og Renſelſe (rettere: Beſprængelſe) ere paa det Nøieſte at forbinde med „Udvalgte." De vare udvalgte „efter Gud Faders Forudvidende", efter hans Naades evige Beſlutning. Sml. Rom. 8, 28. 29. „Ikke af dem ſelv, men efter Guds Anordning; thi vi ville ikke ſelv kunne bringe os ind i Himlen; Sine vil han ſaare nøie tælle. Her gjælder nu ikke mere nogen Menneſkelære om den frie Villie og vore egne Kræfter; det beror ikke paa vor Villie, men paa Guds Villie og Udvælgelſe" (Luther). De vare fremdeles udvalgte „i Aandens Helliggjørelſe" (ſml. 1 Theſ. 4, 7., 2 Theſ. 2, 13, 14.) d. e. udvalgte, idet de ved Fuldbyrdelſen af hin guddommelige Raadſlutning bleve helligede af Aanden; Gud vilde fra Evighed af udſondre dem fra den ſyndige Menneſkehed og vie dem til ſin Tjeneſte, og da deres Kaldelſes Time kom, bleve de ham helligede ved Aanden. — Og dette „ſkede til Lydighed og Beſtænkelſe med Jeſu Chriſti Blod"; Aandens Helliggjørelſe overgav dem til Troens Lydighed i Jeſu Samfund og Efterfølgelſe og Beſtænkelſen med hans Blod."

Ovenſtaaende Indledning til Romerbrevets 9de Kap. ſamt de meddelte Citater til de ovenfor nævnte Bibelſteder, er Altſammen, ſom ovenfor nævnt, aftrykt efter et ſtørre Verk, ſom hedder „Bibelen eller Den Hellige Skrift med Indledninger og oplyſende Anmærkninger" ved Otto von Gerlach. Den anden Del af det nye Teſtamente, hvorfra disſe Citater ſkrive ſig, er overſat fra Tydſk af de norſke Præſter O. A. Aabel og Dons (forhen Sekretær for det Norſke Misſionsſelſkab) og Cand. theol. E. Munch Myhre (for Tiden Profesſor i Theologi ved Univerſitetet i Chriſtiania). Som Enhver letteligen vil ſe, er Læren om Naadevalget her af Gerlach fremſtillet paa ſamme Maade, ſom vi have fremſtillet den i de Satſer, ſom fra vor Side blev fremlagt ved Synodemødet i Spring Grove, og ſom findes trykte baade i Synodalberetningen, i vor Kirketidende og i forrige No. af dette Blad. Vi have ikke hørt, at der mod disſe norſke Præſter og hin nvrſke Profesſor i vort Fædreland Norge er bleven fremført nogenſomhelſt Beſkyldning for at ville indſmugle nogen ny Lære eller nogen Calvinisme i den norſke Kirke. Det er ikke ſaa faa Aar, ſiden denne Overſættelſe af Gerlach udkom i Norge. Førſte Oplag af det nye Teſtamente er trykt i Chriſtiania 1857, altſaa for 25 Aar ſiden; andet Oplag i 1870. At der efter ſaa kort Tids Forløb (13 Aar) allerede udkom et andet Oplag i 1870, det vidner om, at Verket har fundet en ganſke god Udbredelſe. Gerlachs Bibelforkaring var almindelig anerkjendt for en af de reneſte lutherſke Bibelforklaringer, ſom brugtes hjemme i vor Moderkirke, hvorfor det ogſaa flittig benyttedes ved Seminarierne og af theologiſke Studenter, Kandidater og Præſter. Den brugtes af Studenter og Præſter endog længe, før den blev overſat paa Norſk, idet Verket var udkommet i Tydſkland i de førſte Aartier af vort Aarhundrede. Vi benyttede det ogſaa ſelv under vore theologiſke Studier i Chriſtiania, og vi hørte ikke nogenſinde udtale, at det ſkulde indeholde calviniſtiſke Lærdomme i Henſeende til Læren om Naadevalget. Verket vilde viſt neppe have oplevet et andet Oplag, om ſaa havde været Tilfældet. Ialfald vilde viſt de Mænd, ſom have overſat dette Verk paa vort Modersmaal og ſaaledes foraarſaget dets Udbredelſe blandt vort Folk, i en eller anden tilføiet Anmerkning have fralagt ſig calviniſtiſke Lærdomme, om de havde troet, der fandtes ſaadanne deri. Men det have de ikke gjort. Og det kunde de ſom lutherſke Theologer heller ikke gjøre. Thi de vilde da have fralagt ſig den Lære, ſom baade Guds Ord og vor Bekjendelſe føre. Det er kun blandt os, at det Særegne er indtraadt, at den ovenfor fremſatte Lære ſtemples ſom Calvinisme. Thi hvad er det for en Lære, ſom Prof. S. har angrebet? Jo, det er netop den ſamme Lære, ſom Gerlach har udtalt i ovenſtaaende Indledning til Rom. 9. og i de meddelte Forklaringer til de nævnte Skriftſteder. Ligeſom han paaſtaa ogſaa vi, at Skriften i de ſtærkeſte Udtryk tilſkriver Gud det hele Frelſesverk fra dets Begyndelſe til dets Fuldendelſe, at det er om Guds Udvælgelſe til Retfærdiggjørelſe, Helliggjørelſe og Forherligelſe, at Talen er i 8de og 9de Kap. af Romerbrevet. Ligeſom han forkaſte ogſaa vi den Tanke, at Gud har uigjenkaldelig beſtemt et viſt Antal Menneſker til Fordømmelſe. Men ligeſom han faſtholde vi ogſaa paa den anden Side, at alt Godt, ſom Gud beviſer Menneſkene, er Naade, og intet andet end Naade; og derfor faſtholde vi ogſaa, at alt det Gode, ſom findes i Menneſkene, er Guds Verk, og at Gud fra Evighed af ikke alene ved, hvem der blive ſalige, men han har dertil udvalgt og beſtemt dem og leder dem ſelv til Maalet, idet han ſelv for dem og i dem frembringer Alt, hvad de behøve til ſin Frelſe. Vi ſige derfor ogſaa med Gerlach: Det forholder ſig altſaa ikke ſaa, at han blot forudſaa, at Nogle vilde tro, og for denne Tros Skyld udvalgte dem, men denne Tro ſelv var Guds Verk, hvilede altſaa i hans evige Raadſlutning. Saaledes faſtholde vi, at Frelſens Aarſag er alene i Gud (og ikke for nogen, ſelv den allerringeſte Del i Menneſket) og Forkaſtelſens Aarſag alene i Menneſket (og ikke for nogen, ſelv den allerringeſte Del i Gud). At det ene Menneſke frelſes, det ſkyldes alene Guds Naade; at det andet Menneſke fortabes, det har det alene ſig ſelv at anklage for. „Din Fordærvelſe er af dig ſelv, o Iſrael, men i mig er din Hjælp," Hoſ. 13, 9. Skriften lærer, at Menneſket ikke alene har den forfærdelige Magt, at det kan modſtaa Gud og hans frelſende Naade. Men den lærer ogſaa, at Menneſket af ſig ſelv altid modſtaar denne Naade, indtil denne Naade ſelv overvinder Modſtanden og bringer Menneſket dertil, at det overgiver ſig ſelv til Naadens frelſende Magt.

Skriften lærer, at der er Menneſker, hos hvem Naaden blir den Seirende, ikke blot til en Tid, men den endelig Seirende. Disſe Menneſker blive ſalige. Skriften kalder dem Udvalgte.

Men Skriften lærer ogſaa, at der er Menneſker, hos hvem den ſamme Naade, den fuldkommen tilſtrækkelige Naade, ikke overvinder den onde Villie, hos hvem Modſtanden ikke blot varer til en Tid, men hvor den onde Villie blir den Seirende og det den endelig Seirende. Disſe gaa evig fortabte, og Skriften kalder dem Forſkudte. Her er et Mørke, ſom vi ikke kan gjennemtrænge med vor endelige Forſtand. Gud vilde lige ſaa alvorligt frelſe disſe Sidſte. Hos Ham var der ingen Perſons Anſeelſe. Han vil, at Alle ſkulle blive ſalige. Han kom til disſe Sidſte med den ſamme kraftige og fuldkommen tilſtrækkelige Naade; her var ingen Mangel, ingen Forſømmelſe, ingen Forbigaaen fra Guds Side. Han kaldte disſe Sidſte lige ſaa alvorligt og kraftigt ſom de Førſte. Paa Guds Side var der ſaaledes ingen Forſkjel.

Paa den anden Side vare disſe Menneſker oprindelig hverken værre eller bedre end hine. De vare lige afmægtige, lige uduelige, ſom de Andre, laa i den ſamme aandelige Død. Da Naaden kom, var den ikke uimodſtaaelig for Nogen, hverken for de Førſte eller de Sidſte. De kunde Alle modſtaa den, kunde modſtaa den hvert Øieblik. Og dog ſeirer den blot hos Nogle, hos Andre ikke. Disſe Sidſte, de trodſede den indtil Enden. Hos dem blev den onde Villie uovervindelig, Modſtanden blev varig og beſtandig, ſaa at den Helligaand ikke kunde have ſin Gjerning i dem. Her er et Myſterium, ſom vi ikke kunne gjennemſkue, et Slør, ſom vi ikke kunne løfte tilſide. Thi Gud har ikke løftet dette Slør for os i ſit Ord. Han har kun ſagt os dette, at Han ikke er Aarſag i de Ondes Fortabelſe, ikke i mindſte Maade, at Aarſagen er alene hos dem ſelv.

H. H.

Brev fra en Lægmand og Svar paa ſamme.

a) Til den i Decorah i Januar d. A. forſamlede Præſtekonferents var fra en Lægmand indſendt følgende Skrivelſe:

Houſton, 17de Januar 1882.

„Til
Den ærede Præſtekonferents!

Naade og Fred tilønſkes den ærede Konferents i den treenige Guds Navn!

Herved tager jeg mig den Frihed at gjøre følgende Foreſpørgſel til den ærede Konferents:

1) Er Dr. Johann Conrad Dietrichs „Grundig Forklaring“, overensſtemmende med den hellige Skrift i Læren om Udvælgelſen?

2) Det ſamme Spørgsmaal gjælder „Kort Fremſtilling af Forſkjellen

mellem den evangeliſk-lutherſke og den reformerte Lære", forfattet af H. G. Maſius, født 1653, — udkom første Gang 1691 og ſenere flere Gange.

Det første Skrift er jo overſat og trykt inden Synoden og ſkulde vel anſees for ſtemmende med dens Lære. Det andet Skrift er overſat i Norge af Bernhoft, og han ſiger i Fortalen: „Det er efter Opfordring fra Amerika, at jeg udgiver denne Bog, og dens Udbredelſe derover er ſikret ved Subſkription." Dette ſynes ogſaa at være et Bevis for, at den da ialfald anſaaes ſom ſtemmende med Sandheden. Vi forſtaa begge diſſe Bøger ſaaledes, at de ſtemme overens med Guds Ord og vore bedſt kjendte Kirkefædre i Læren om „Naadevalget", ſaaſom: Luther, Chriſtian Scriver, Johan Arndt m. m. Fl. Begge diſſe Bøger anføre ſom Aarſager:

1) „Guds uendelige Barmhjertighed. 2 Tim. 1. 9. (Sp. 288)."
2) „Kriſti uendelige Fortjeneſte, ſom ſkal forkyndes ved Evangelium. Eph. 1, 3—6. (Sp. 321)."
3) „Den beſtandige, ſaliggjørende Tro paa Kriſtus. 2 Theſſ. 2, 13."

Da her imidlertid er fremkommen en Lære, ſom vi Lægfolk ſynes kommer i Strid med nævnte Bøger, haaber jeg den ærede Konferents maa indſe, i hvilken pinlig Stilling dette ſætter os, og paa Grund deraf bliver et Samvittighedsſpørgsmaal. Jeg udtaler nemlig her Manges Ønſke.

Haabende Konferentſen ikke tager mig det ilde op, men efterkommer mit Begjær, undertegner jeg mig Ærbødigſt

H. L.

b) Svar paa Ovenſtaaende:

„Kjære Broder i Herren!

Deres Skrivelſe til Præſtekonferentſen blev det overdraget til mig at beſvare. Desværre har jeg paa Grund af Overlæſſelſe af Arbeide ikke kunnet gjøre det før nu.

De ſpørger: 1) Er Dr. J. Conrad Dietrichs „Grundig Forklaring" overensſtemmende med den hellige Skrift i Læren om Udvælgelſen? Dertil ſvarer jeg Ja, Den af Dr. Dietrich førte Lære anſer jeg for rigtig, endſkjønt han ikke fører den Form for Læren, ſom Luther og Chemnitz og vore Bekjendelſesſkrifter.

Derefter ſiger De: 2) Det ſamme Spørgsmaal gjelder: Kort Fremſtilling af Forſkjellen mellem den luth. og reform. Lære af H. G. Maſius.

Dertil ſvares: I Maſius's Bog er der angaaende Naadevalget 11 Spørgsmaal med vidløftige Forklaringer. Det, der ſtaar i de 6 første og de 4 ſidſte Spørgsmaal, ere vi Alle enige i, ſaavidt jeg ved, baade med Henſyn til Form og Indhold. Dette vil jeg bede vel mærket, da vi ere beſkyldte for ikke at være det, og denne falſke Beſkyldning har iſær forfærdet Mange. Det 7de Spørgsmaal lyder ſaa: „Om Naadevalget er ſkeet fra Evighed af ifølge Guds Villie og abſolute Raadſlutning uden Henſyn til Tro og Jeſu Chriſti Fortjeneſte. Lutheranerne ſige Nei. De Reformerte ſige Jo." Vi ſige ogſaa Nei og have altid ſagt Nei. Men naar nu Spørgsmaalet bliver om, i hvilket Forhold Troen ſtaar til Udvælgelſen, da fremſtiller ikke Maſius dette ganſke paa ſamme Maade ſom Dietrich, idet han fjerner ſig længere fra Konkordiebogen end denne, ligeſom Maſius ogſaa forklarer forſkjellige Bibelſteder, der angaa denne Sag anderledes end baade Luther, Konkordieformelen og andre af vore Lærere. Dog tror jeg ikke, at Maſius har ment noget Urigtigt. Det ſer jeg iſær af Pag. 52 No. 6, hvor Maſius ſætter Troen ſom det Middel, ſom Gud bruger. Om end en Lærer ikke forklarer enkelte Skriftſteder rigtigt og derfor kan give en uheldig Fremſtilling af et enkelt Læreſtykke, ſaa er det ikke derfor ſagt, at han fører falſk Lære. Jeg tror imidlertid, at Luther og vor Bekjendelſe har forklaret diſſe Steder rigtigt, og, da Maſius forklarer dem anderledes, ſaa kan jeg ikke være enig med ham deri, men det gjælder, ſom ſagt, ikke Læren. Forreſten anſer jeg Maſius's Bog for et fortræffeligt Skrift, der kan bruges med megen Nytte. Saaledes vil jeg anbefale Dem og alle Andre i denne Strid at lægge paa Hjerte det, ſom Maſius ſiger i 1ſte Kapitel, 3die Spørgsmaal, Side 7—11. Derimod tror jeg ikke, at hans Bog er det bedſte Sted til at lære det Punkt om Troens Forhold i Udvælgelſen; der foretrækker jeg mange andre Lærere, men naturligvis fremfor Alt Konkordieformelens 11te Artikel, der jo er vor Kirkes offentlige Bekjendelſe.

Senere i Deres Brev ſiger De: „Vi forſtaa begge diſſe Bøger ſaa, at de ſtemme overens med Guds Ord og vore bedſt kjendte Kirkefædre i Læren om Naadevalget, ſaaſom Luther, Scriver, Johan Arndt, m. m. Fl.“

Dertil ſvares: Luther fører ikke den ſamme Læreform ſom Dietrich, og endnu mindre udtrykker han ſig ſom Maſius. Han fører den gamle Læreform, der vidløftigſt og klareſt findes i Konkordieformelen. (Se Kirketidenden for 1880, Pag. 217. fg. nogle Ytringer af Luther om denne Sag). Det er ogſaa nokſom bekjendt, at Luther ikke overſætter og forklarer det Ord, der ſtaar i Rom. 8, 29. og 1 Pet. 1, 2., ſaaledes ſom de Nyere (ogſaa Maſius), nemlig „forudkjendte ſom Troende“ og „Forudvidende“, men han overſætter og forklarer det med det tydſke Ord „verſehen“, der betyder „forudbeſtemme“; og ſaaledes er ogſaa det ſamme Ord overſat i vore Bibler 1 Pet. 1, 20.

Johan Arndt bruger, ſaavidt jeg har ſeet, dels den ældre, dels den yngre Læreform. Saaledes ſiger han i Slutningen af ſin lange Trøſtetale mod den ſvage Tro Følgende: „Saa er ogſaa vor Tro grundet paa Guds evige Udvælgelſe, Rom. 8, 30. hvilke Han forud beſtikkede, dem haver Han og kaldet, og hvilke Han kaldte, dem haver Han og retfærdiggjort; men vi blive alene retfærdiggjorte uforſkyldt af Hans Naade, ved den Forløsning, ſom er i Chriſto Jeſu (Rom. 3, 24.). Gud har udvalgt os i Sandheds Tro 2 Theſſ. 2, 13.“

Se Arndt, Sande Chriſtendom, 2 B. 51 Kap. § 17. Udg. Bergen 1868 (3 Oplag) Pag 346.

Chr. Scriver bruger den ſenere Læreform, at Udvælgelſen er ſkeet under Henſyn til Troen, men paa en ſaadan Maade, at Enhver kan ſe, at han ikke lader Udvælgelſen blive beſtemt af Menneſkets Forhold. Han ſiger (Sjæleſkat, Kriſtiania Udg. 1869 I. Pag. 533): „Dette Guds Naadevalg har, ſom ſagt, ſit Udſpring af Hans blotte og bare Kjærlighed, Godhed og Barmhjertighed. Han ſaa ikke paa Menneſkenes Fortjeneſte og Værdighed; ei heller fandt Han hos Nogen af dem Andet end Synd og Elendighed. Der har Ingen først givet Ham Noget, at det igjen ſkulde betales ham. Det er en Naadens Udvælgelſe" oſv. Fremdeles ſiger Scriver (ſamme Side § 13): „Heraf følger ſom noget Uimodſigeligt, at den evige Gud i ſin Raadſlutning angaaende Naadevalget heller ikke kan have ſat vor Tro ud af Betragtning" — og ſenere (Pag. 534): „Chriſtus har Han betragtet ſom en fortjenſtlig Aarſag til vort Valg og vor Salighed, vor Tro derimod ſom et Middel, ved hvilket vi ſammenknyttes med Chriſtum vor Frelſer og hænge ved Ham, — ikke ſom et Menneſkeværk, der har ſin Grund i vor Kraft og Evne, men ſom ſit eget Værk, ſom ſin Gave, ſom ſin Aands Kraft, hvilken Han af lutter Naade virker i os. Troen kommer ikke i Betragtning hos Gud, forſaavidt ſom den findes hos os og hidrører fra os, men forſaavidt ſom den er henvendt paa og beſtaar og lever i Jeſus Chriſtus" oſv.

Men hvad der er det Vigtigſte til at viſe, at Scriver, uagtet han bruger den ſenere Læreform, dog virkelig mener det Samme ſom Konkordieformelen og vi med den, ere følgende Ord, ſom han (Pag. 534) ſiger i Anledning af 2 Tim. 1, 9 og Pſ. 8, 5: „Ved at betragte ſaadanne Ord kunne vi forviſſe om, at Gud, før Verden blev til, har tænkt paa Enhver af os, ſom tro paa Ham, og efter ſin guddommelige Alvidenhed og Visdom beſluttet i ſit Raad, hvorledes og ved hvilke Midler Han vilde bringe os til Troen og opholde os deri, — paa hvilke Veie Han vilde føre os, — hvorledes Han vilde beſkjærme os og ved ſin Almagt bevare os til Salighed." Hvad er dette Andet end netop det, ſom vi efter Guds Ord med Konkordieformelen (Se Pag. 419 nederſt) forſtaa ved Naadevalget; medens de, ſom angribe os, med al Magt vil forklare Naadevalget om en blot og bar Beſtemmelſe til den endelige Salighed.

Derefter ſiger De i Deres Brev: „Begge disſe Bøger (Dietrich og Maſius) anføre ſom Aarſager 1) Guds Barmhjertighed oſv., og ſaa citerer De det, ſom ſtaar i Dietrich Pag. 136, Spørgsm. 323). Men der ſtaar jo ikke ſaa i Dietrich. Der ſtaar: „Hvilke ere hine Salighedens Aarſager og **Midler**? Og ſaa ſvares: „Disſe ere Guds Barmhjertighed, Chriſti Fortjeneſte og den beſtandige Tro." Det er nemlig vor Bekjendelſe, at Guds Barmhjertighed og Chriſti Fortjeneſte ere Aarſagerne og vor Tro Midlet. (Se vore Satſer ved Synoden o. fl. St.).

Nu maa De vide, at den „Dietrichs Forklaring", ſom De anfører, er et Udtog af et ſtørre Skrift af Dietrich, i hvilket vi finde alle disſe Ting vidtløftigere forklaret. Deri ſiger han (Pag. 342): „Prædeſtinationen eller Forudbeſtemmelſen indbefatter i ſig ſaavel Endemaalet (nemlig Salighed og evigt Liv) ſom ogſaa de Midler, der føre til hint Maal," og Pag. 341 citerer og bifalder han følgende Ord af Auguſtin: „Gud forefinder ikke Menneſkene ſom allerede værdige til Udvælgelſen, men Han gjør dem førſt dygtige dertil." Og Pag. 344: „Det høieſte Endemaal for Naadevalget er, med Henſyn til Gud, Hans høie Naades Forherligelſe (Eph. 1, 6. 22.) Deri er det Maal indbefattet, ſom angaar de Udvalgte ſelv, nemlig deres Retfærdiggjørelſe, Saliggjørelſe og Herliggjørelſe (Rom. 8, 32)." Her ſætter altſaa Dietrich Retfærdiggjørelſen ſom et Maal, hvortil de ere udvalgte.

Den calviniſtiſke Lære, ſom Dietrich forkaſter, fremſætter han ſaaledes: „Falſk er ſaaledes Calviniſternes Lære, at kun nogle Menneſker ere forudbeſtemte til det evige Liv ved Guds ubetingede Raadſlutning, d. e. ene og alene ved hans ligefremme, nøgne og beſtemte Villieforſæt, ſom i Ordenen ſkulde gaa foran alle Aarſager og Midler til Salighed og Fordømmelſe, og for hvilket (Forſæt) der ikke videre ſkulde lade ſig angive eller anføre nogen Aarſag, uden alt Henſyn til Chriſti Fortjeneſte eller til Troen paa Chriſtum, og at følgelig for disſe alene Frelſens Midler, nemlig Forløſeren Chriſtus, det prædikede Ord og Troen paa Chriſtus ſkulde være kraftigt og virkſomt beſtemte; at derimod alle øvrige Menneſker ligefrem, af ſig ſelv, og for ſin egen Skyld uden videre ſkulde være beſtemte til den evige Fordømmelſe." (Pag. 344 fg.). Denne calviniſtiſke Lære have vi med Dietrich altid forkaſtet og gjøre det fremdeles.

Dietrich anfører og bifalder Pag. 347 hine Ord af Auguſtin, der kortelig indeholde vor Lære: „Man maa oprigtigt og ærligt tro og bekjende, at Gud vil, at alle Menneſker ſkulle blive ſalige. Men at Mange fortabes, deri ere de, ſom fortabes, ſelv Skyld. Og at Mange blive ſalige, det er Hans Naadegave, ſom gjør dem ſalige."

Pag. 352 paaberaaber Dietrich ſig den bekjendte Sats: Ligeſom Gud fra Evighed af har beſluttet at gjøre os ſalige og udvælge os til det evige Liv, ſaaledes retfærdiggjør og ſaliggjør Han os i Tiden; men nu gjør Han os i Tiden ſalige ved Troen, — følgelig maa Han fra Evighed af have beſluttet dette." Netop dette lære vi.

Dietrich negter ikke, at Troen er en Virkning, Frugt og Følge af Udvælgelſen; men ligeſom flere andre Lærere ſætter han Troen baade ſom en Virkning af Udvælgelſen og ſom en Aarſag til denne, hvilket Sidſte han imidlertid forklarer ganſke anderledes end de, ſom angribe os.

Han ſiger, Pag. 353: „En Virkning af Udvælgelſen kan den (Troen) kaldes formedelſt Guds Forſæt, forſaavidt ſom dette er *ind* befattet i Udvælgelſens Raadſlutning, at opvække Troen ved Evangeliets Prædiken; men dens Aarſag, forſaavidt ſom Gud har beſluttet at udvælge dem, om hvem Han forudſaa, at de ved Prædikenen vilde blive troende."

Paa ſamme Side forklarer han dette nøiere med følgende Ord: „Fremdeles ſker vor Udvælgelſe ikke formedelſt Troen, ſom den tilſkyndende og bevægende Aarſag, men **i** Troen, **af** Troen og **ved** Troen, ganſke i ſamme Mening, ſom vi ogſaa blive retfærdiggjorte ved Troen, nemlig ved Tilregnelſe, ikke ved Fortjeneſte, forſaavidt ſom Troen er det Redſkab, ſom griber den i Chriſto frembudte Naade, men ikke det, ſom gjorde, at Gud udvælger os, forſaavidt ſom den er vores, af os udſpringende Gjerning, Fortjeneſte eller Dyd. Thi den, ſom paaſtaar det Sidſte, gjør ſig ſkyldig i pelagianſk Vildfarelſe. „Udvalgte ere ikke de, ſom udvælges, fordi de have troet (ſom ved egen Fortjeneſte og Værdighed), men de, ſom udvælges, forat de ſkulle tro", ſiger Auguſtin."

Dietrich lærer ogſaa, ligeſom vi, at Ordet „Udvalgte" i Skriften (naar der tales om Udvælgelſe til Salighed) altid bruges kun om dem, ſom i Virkeligheden ſkulle opnaa Saligheden. Dermed har han ogſaa forkaſtet de nye Indvendinger, ſom nu gjøres mod den gamle og ligefremme Forſtaaelſe af Konkordieformelen, at der nemlig i den ſkulde tales om en Udvælgelſe ikke til Ærens Rige (Salighed), men til Naadens Rige; thi ſaaledes forklare de den Udvælgelſe, ſom de ſige, tages i en „videre Forſtand", men ſom vi med Dietrich ikke finde hverken i Skriften eller i Bekjendelſen. Derſom De vil finde de Hovedlærdomme, ſom man maa være klar i for at ſtaa faſt mod al Vildfarelſe i Læren om Udvælgelſen, ſaa er det paa den ene Side at finde hos Dietrich i Spørgsmaal 324 (Pag. 136, 137) og paa den anden Side i Spørgsmaal 283—286 (Pag. 116 fg.); men førſt og fremſt vil man finde Veiledning i vore Bekjendelſesſkrifter, nemlig i den 11te og den 2den Artikel i Konkordieformelen.

Til Slutning ſiger De i Deres Brev: „Da her imidlertid er fremkommen en Lære, ſom vi Lægfolk ſynes kommer i Strid med nævnte Bøger, haaber jeg den ærede Konferents maa indſe, i hvilken pinlig Stilling dette ſætter os, og paa Grund deraf bliver et Samvittigheds-Spørgsmaal. Jeg udtaler nemlig her Manges Ønſke."

Efter Konferentſens Paalæg har jeg nu ovenfor udviklet, hvorledes mit Forhold er til nævnte Bøger, og viſt, at vor Lære ikke kommer i Strid med den, ſom føres i disſe. Da Konferentſen i ſin Helhed jo ikke kunde beſvare Deres Brev, overdrog den til En af den angrebne Side at gjøre det. Men da De nu ſynes, at der er fremkommen en Lære, ſom De ſynes kommer i Strid med nævnte Bøger, og dette er Dem en Samvittighedsſag, — hvorledes kan De da finde Dem i den Lære, ſom offentlig og beſtemt blev fremſat ved ſidſte Synode i følgende Sats: „Men hvorlænge han (den Chriſtne) vil komme til ſaaledes at tro og forlade ſig paa Guds Løfte, det kan han ikke vide med Troesvished". Se Synodfrhdl. 1881 Pag. 59. Hvad læres der i denne Sats? Ligefrem og uden Omſvøb læres der dette: at en Chriſten ikke kan (og altſaa heller ikke ſkal) have Troesvished om ſin Beſtandighed i Troen indtil Enden. Men derſom en Chriſten ikke kan have Troesvished om ſin Beſtandighed, ſaa kan han ſelvfølgelig heller ikke have Troesvished om ſin Salighed. Thi kun den, ſom bliver beſtandig indtil Enden, ſkal blive ſalig.

Vil De nu ſe efter i Dietrichs Forklaring Spørgsmaal 310, Pag. 129, ſaa finder De der med tydelige og beſtemte Ord netop det Modſatte.

Der ſtaar ſaaledes: „Kunne og ſkulle de Troende ogſaa være viſſe paa ſin Tro og ſin Retfærdiggjørelſe og Salighed? Ja, ganſke viſt; thi da de evangeliſke Forjættelſer om Syndernes Forladelſe, **om Beſtandighed i Troen** og om Erholdelſen af det evige Liv ere 1) aldeles faſte og viſſe, 2) bekræftede med en guddommelig Ed, 3) beſeglede af den Hellig Aand i de Frommes Hjerter og 4) ſtadfæſtede ved de hellige Sakramenter ſom Segl, — ſaa ſkulle og kunne de Troende være viſſe paa, at hverken Død eller Liv ſkal kunne ſkille dem fra Guds Kjærlighed i Chriſto Jeſu, vor Herre." Mig ſynes, at her var fuld Grund for Dem til at blive betænkelig, ſaameget mere ſom det her gjælder et Led i vor 3die Troesartikel og en Sag, der er ſaa mangfoldig bevidnet i vor Bekjendelſe, af den lange Række Lærefædre og i de Salmer, vi Alle dagligt bruge.

Forreſten er det ikke at forundre ſig over, at der herſker Forvirring, iſær blandt Lægfolket, angaaende denne Lære. Der kan vel ingen Tvivl være om, at denne vanſkelige Lære, der hører til den allerhaardeſte Føde, var de Fleſte ſaagodtſom aldeles ubekjendt. Det viſte ſig jo, ſtrax da Striden brød ud, at yderſt faa af Præſterne havde indladt ſig i noget dybere Studium deraf, og ikke vidſte, hvad de ſkulde tro. Saameget lettere var det da at blive forvirret, iſær naar der fremſættes en Mængde Beſkyldninger for alle Slags forfærdelige Læreſætninger og for nye Lærdomme. Naadevalget var ſaagodtſom aldrig behandlet i Prædikener. Det kommer dels deraf, at det er et ſaa vanſkeligt Spørgsmaal, dels og fornemmelig deraf, at det hører til de ſidſte og ikke til de førſte Spørgsmaal, ſom en troende Chriſten tiltrænger, og ſom iſær i Anfegtelſe faar ſin Betydning, ſom Luther og Konkordieformelen viſe. Intet Menneſke kan eller ſkal begynde med at bygge ſit Saligheds Haab derpaa, at Han er udvalgt, men paa den almindelige Naade, ſom er aabenbaret i Chriſto; thi det er ikke ſaa, at man kan begynde med Udvælgelſen og ſaa komme til Troen, men omvendt: den, ſom ved Guds Naade kommer til Troen paa Chriſtus, fordi Gud kalder Alle til Chriſtus, han kommer ſiden til at fatte Guds Ord om Udvælgelſen; thi han lærer med Paulus at ſlutte: „Er Gud for os, hvo kan da være imod os"? Rom. 8, 31. (Se derom Luther til 1 Moſ. 26.).

Det, ſom i denne Lære ſaa let forarger Menneſkene, det er, efter min

Overbevisning, netop det, at der er et Naadevalg. Her, ſom overalt, følger Forargelſen Guds Ord. Det er Jøderne en Forargelſe og Grækerne en Daarlighed. Og derſom vi nøiere vil underſøge, hvad det da i denne Lære iſær er, der ſaaledes ſtøder Menneſkene, da vil vi finde, at det fornemmelig er to Ting: 1) At der gjøres Alvor af den Sandhed, at Gud gjør Alt til vor Frelſe, fra førſt til ſidſt, ſaa at der ikke bliver Noget tilovers af vort Eget, ſom vi kunde med Selvbehag ſe paa eller forlade os paa. Dette er den jødiſke Form for Forargelſen. 2) At Fornuften vil gjøre ſine Slutninger gjældende mod Ordet; thi ſiger den: derſom det er ſaa, at Gud gjør Alt til vor Frelſe, og at det altſaa ikke for nogen Del kommer an paa os ſelv, derſom det altſaa virkelig er ſaa, at vi Intet kunne gjøre, ſaa maatte jo alle Menneſker blive frelſte, derſom Gud virkelig vilde frelſe Alle. Dette er den græſke Form for Forargelſen. Ofteſt gaa begge diſſe Forargelſens Former ſammen. Men Guds Ord lærer os: at baade er det ſandt indtil det yderſte Punkt, at vor Salighed ene og alene ligger i Guds Haand og er en blot og bar Gave og Virkning af Gud, hvortil vi aldeles Intet af os ſelv kunne bidrage, og tillige, at Gud vil ingen Synders Død, og at det ene og alene er Menneſkets egen Skyld, naar det fortabes, idet Gud ikke virker Saligheden med uimodſtaaelig Naade. Den, ſom ikke vil bøie ſig under Guds Ord, men vil begribe det med ſin Fornuft og, hvis han ikke kan dette, da vil forkaſte det, — han faar ſe, hvor han kommer hen. Vi ville ogſaa i dette Stykke ved Guds Naade være Gammel-Lutheranere.

Jeg vil kjærligt og alvorligt bede Dem i denne vanſkelige Sag at ſøge Guds Aands Hjælp til Forſtaaelſen af Hans Ord, hvoraf Sandheden alene kan hentes, og, naar Spørgsmaalet er om, hvad der er lutherſk Lære, da at erindre, at det afgjøres ikke efter denne eller hin Lærers Ord, men efter de lutherſke Bekjendelſesſkrifter.

Med kjærlig Hilſen i Chriſto
Deres
V. Koren.

Vi lære ikke noget „vilkaarligt Valg“.

Noget af det Sørgeligſte og Tungeſte i den opkomne Læreſtrid om Naadevalget er de mange ſvære og uberettigede Beſkyldninger, ſom gjøres. Diſſe have i væſentlig Mon bidraget til, at Striden har faaet ſaa ſtor Betydning i Manges Øine, og at den har afſtedkommet ſaameget Ondt, ſom den allerede har. Vi ſigte her iſær til dette, at der baade her og der tillægges os en ganſke anden Lære, end den, vi virkelig føre. Naar vi ſaa fralægge os Beſkyldningen for ſaadanne Lærdomme, ſom vi aldrig have troet og lært, og ſom vi af Hjertet afſky, ſaa kaldes det en „mislykket Krigserklæring.“ Naar vi ſøge at tage Alt i den bedſte Mening og udtale det Haab, at Striden kun er om en forſkjellig Læreform, ſaa beſkyldes vi for Unionisme, for at fremſtille Læren paa en „tilſmykket, udpyntet og tilhyllet“ Maade, ja, der tillægges os endog dette Forfærdelige: „at have en Lære ſom ſin perſonlige Tro (eller „Læreform“) og at prædike en anden for ſine Menigheder.“ Med Guds Hjælp er det ikke kommet dertil, at Mange i vore Menigheder have ſaa usle Tanker om os. Og med Guds Hjælp ville vore Menigheder endnu bedømme vor Lære efter, hvad de høre af os, og hvad vi ſelv ville vedkjende os ſom vor Lære, og ikke efter, hvad Andre beſkylde os for.

En ofte gjentaget Beſkyldning mod os og dem, der lære ſom vi, er da ogſaa den, at, fordi vi finde den ſenere Læreform „udvalgt med Henſyn til Troen“ mindre heldig og tvetydig, ſaa ſkulle vi lære et „vilkaarligt Valg“ „uden Henſyn til Tro eller Vantro.“ Paa denne Beſkyldning ville vi her kun ſvare med følgende Ord af „Der Lutheraner“ for 15de Novbr. f. A. *):

„Man tillægger os den Lære, at Gud har „efter frit Godttykke, uden at tage Henſyn til Menneſkenes Tro eller Vantro, udvalgt et lidet Antal med den Beſlutning: „kun disſe ſkulle og maa komme til Troen, og disſe ſkulle og maa blive ſalige.“ Saa mange Dele denne Sætning har, ſaa mange Fordreielſer af vor Lære indeholder den. Naar der tilſkrives os et Valg efter Guds „frie Godttykke“, ſaa vil man dermed have os til at lære „et vilkaarligt Valg“. Men et ſaadant Valg forkaſte vi og lære, at Gud har „i Chriſto“ udvalgt „efter ſin Viljes (naadige) Velbehagelighed.“ Dermed er det, ſom Menneſkene kalder „Vilkaarlighed“, ganſke udelukket. Fremdeles: efter vor Lære, ſiger man, ſkal Gud have udvalgt til Salighed „uden at tage Henſyn til Troen“, eller, ſom Ohiobladene altid igjen have udlagt dette, uden at vedkommende Perſon tror paa Chriſtus. Men efter vor Lære har Gud ved ſelve Valget „i Naade ihukommet“ **) de Udvalgte med Bod, Tro, Helliggjørelſe og Opholdelſe. Som da vor Bekjendelſe ſiger: „Saaledes giver ogſaa denne Lære (om Naadevalget) den ſkjønne, herlige Trøſt, at Gud har ladet enhver Chriſtens Omvendelſe, Retfærdighed og Salighed være ſig ſaa høit magtpaaliggende og har ment det ſaa trofaſt dermed, at han, før Verdens Grundvold blev lagt, har holdt Raad derom og i ſin Beſlutning beſkikket, hvorledes han vil bringe mig dertil og opholde mig deri.“ (Kfb. S. 423). Vi ere altſaa med vor Bekjendelſe ſaa langt fra at lære et Valg „uden Tro paa Chriſtus“, at vi megetmere ſige, at Gud ved Valget i den Grad har „taget Henſyn“ til Troen, at Gud ved Valget ſelv i Naade har ihukommet os med Bod, Tro oſv. Vi ſige: Gud kunde aldeles ikke udvælge os til Salighed uden tillige at ihukomme os med Troen. I den Grad binde vi Valg og Tro til hinanden. Hvis man, idet man henviſer til Menneſkenes Tro eller Vantro, ſpørger os: „Hvem ere de Menneſker, ſom Gud har udvalgt til Salighed?“ ſaa ſvare vi: „Dem, ſom her i Tiden tro og blive beſtandige i Troen indtil Enden.“ Thi den Mening er ingenlunde

---

*) Skrevet nærmeſt mod Ohioſynoden.

**) Se Konkordiebogen, Lisb. Udg. S. 419.

rigtig, „at En kan høre til de Udvalgte, om han end foragter Guds Ord, ſtøder det fra ſig, beſpotter og forfølger det“ (Kkb. S. 422). Derfor bekjende vi i den 5te Sats*), for at udelukke Hubers Vildfarelſe (ſom ſagde, at Valget angik alle Menneſker, Troende og Vantroe): „Kun de ſande Troende, ſom indtil Enden eller endnu ved Enden af ſit Liv i Sandhed tro, ere Gjenſtand for Naadevalget.“ Endelig, ſiger man, indeholder vor Lære om Valget den Beſlutning: „kun disſe (de Udvalgte) ſkulle og maa komme til Troen og blive ſalige.“ Dermed tillægges os den Lære, at Gud kun mener det alvorligt med de Udvalgtes Salighed, men at han ikke ligeſaa alvorligt vil bringe til Troen og gjøre ſalige dem, ſom tilſidſt gaa fortabte. Denne Lære have vi altid forkaſtet, hvorfor let Hundreder af Steder kunde anføres af vore Skrifter ſom Bevis. Vi have ſtedſe lydeligt og utvetydigt bekjendt: Gud har ſkabt alle Menneſker til Salighed, Kriſtus har forløſt alle Menneſker med ſit Gudsblod, den Hellig Aand vil med Gudskraft optænde og bevare Troen i Alle, ſom høre Ordet.

Vi have baade før og nu bekjæmpet al calviniſtiſk Indſkrænkning af Guds frelſende Kjærlighed. Man behøver kun at læſe de fire førſte af Satſerne fra Fort Wayne**).

---

*) Se Evang. Luth. Kirketid. 1880. S. 179.

**) Se Evang. Luth. Kirketid. 1880. S. 178—79.

„Nødtvungent Forſvar“

anbefaler ſig herved til ſine Læſere. Trods al Skrøbelighed vil det med Guds Hjælp godtgjøre for vort Kirkefolk, at vi med Urette ere angrebne, at vi ſlet ikke føre nogen ny calviniſtiſk Lære, eller tænke paa at indføre en ſaadan, men, at vor Lære er vel grundet i Guds hellige Ord og vor Kirkes Bekjendelſe og i alt Væſentligt ogſaa forſvaret af de anſeede Lærere i vor Kirke, der have benyttet en ſenere Læreform om Naadevalget uden dermed at forkjætre den gamle.

Den barmhjertige Gud ſe i Naade til os i vor Nød og Svaghed og lægge ſin Velſignelſe til vort ringe og ſkrøbelige Vidnesbyrd, at det i hans Haand maa blive et Redſkab til at befordre ſand Fred iblandt os!

„Nødtvungent Forſvar“ udkommer, om Gud vil, i Marts og April med 2 No. hver Maaned, ſenere 1 No. om Maaneden, hvert No. mindſt 16 Sider Oktav, ſom nærværende No. Inden Aarets Udgang vil ſaaledes 12 No. leveres. Priſen er for Aargangen 50 Cts. Enkelte No. kunne leveres for 5 Cts. Betalingen ſker i Forſkud. Beſtillinger og Alt Bladet vedkommende bedes ſnareſt muligt indſendt til

H. Halvorſen,
Weſtby, Vernon County, Wis.

Entered at the post office at La Crosse as second-class postal matter.

Trykt i „Varden“s Aviſtrykkeri — La Croſſe, Wis.